

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นเริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อนด้วยวิธีการที่ประหยัด ระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นสูงขึ้นไป ด้วยความรอบคอบ ระวัง และประหยัดเพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์ พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 19 กรกฎาคม 2517 ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติภายในส่วนราชการ ทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ มีการตรวจสอบที่รัดกุมการดำเนินโครงการ และการกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งประโยชน์สู่ประชาชนที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมทั้งการยกระดับธรรมาภิบาลภาครัฐ กำหนดเป็นกฎระเบียบด้านจริยธรรมเพื่อถือปฏิบัติอย่างชัดเจน สะท้อนถึงการปรับตัวของภาครัฐในการดำเนินนโยบายสาธารณะเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนบนพื้นฐานของความรู้ คุณธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งออกแบบนโยบายภาครัฐที่ยึดทางสายกลางและสอดคล้องกับมิติการพัฒนาที่เป็นองค์รวมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2517)

การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชุมชน ระดับภาคและระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจและทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และอัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ดังนั้นยุทธศาสตร์พัฒนาคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญระดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจากคนเป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบ

จากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถเพื่อให้เทียบพร้อมทั้งด้าน คุณธรรม และ ความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รอบคอบและระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและคุณธรรม ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความสามารถตัดสินใจโดยใช้หลักความพอประมาณ (พรตตฤณ เพชรวิวรรธน์, 2551, 45) ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทนขยันหมั่นเพียร อันจะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข ขณะเดียวกันเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพมีเสถียรภาพและเป็นธรรมรวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, 47)

การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, 47) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข (สำนักงารรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554, 5) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกลยุทธ์ซึ่งพิจารณาจากการนำนโยบาย ด้านสังคมของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร กำหนดกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ กลยุทธ์คุณธรรมนำความรู้ น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาล ความสมานฉันท์ คุณธรรมตามหลักสุตร และคุณธรรมที่ถดถอย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, 9) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 มาตรา 6 กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถเข้าถึงความเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลในการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, 11) ซึ่งแนวทาง

ดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (ถัดดา ครสวรรณ, 2552, 45) การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสังคมในปัจจุบันกับความเจริญด้านเทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในการส่งเสริมให้มีคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการให้แก่ผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์พื้นฐาน 8 ประการ ประกอบด้วย 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ การเป็นสมาชิกในสังคมที่ดีและไม่ละเลยที่จะพัฒนาคุณธรรมหรือคุณงามความดีที่มีอยู่ในตนเอง ให้ทัดเทียมเท่าทันความรุดหน้าทางวิทยาการที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่คุณธรรมนั้นจะช่วยให้การใช้ความรุดหน้าทางวิทยาการเหล่านี้เป็นไปในครรลองที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ดังที่ประจักษ์กันอยู่ทั่วไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, 3) การศึกษาในปัจจุบันยังต้องส่งเสริมด้านมิติทางด้านคุณธรรมอยู่มาก หากสังคมเน้นแต่คนเก่งก็จะได้คนเก่งแต่ถ้าหากคนเก่งเหล่านั้นขาดคุณธรรมจริยธรรมก็จะกลายเป็นคนที่เห็นแก่ตัว คิดถึงตนเองมากกว่าส่วนรวมเพราะโดยปกติแล้วคนเก่งมักจะไม่มีใครอยากให้คนอื่นเก่งกว่า จึงถือว่าหากสอนโดยเน้นให้เด็กเป็นคนเก่ง โดยไม่คำนึงถึงเรื่องคุณธรรมก็จะกลายเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคมดังที่เห็นกันอยู่เช่นทุกวันนี้ (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550, 1-2) ยิ่งมนุษย์ฉลาดขึ้นเพราะมีการศึกษาสูง กลับมีความคิดและการกระทำที่ไม่เหมาะสมอยู่ในระดับสัญชาตญาณ ขว่วเหตุการณ์จากสื่อประเภทต่างๆ จึงเคลื่อนไปด้วยการแก่งแย่งช่วงชิง กัดขี้ข่มเหงกัน สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่มีความเสี่ยงสูง ปัญหาอาชญากรรมทางเพศ การฉ้อราษฎร์บังหลวง การจี้ปล้น และการค้ากำไร โดยขายชีวิตและแรงงานของคนที่ดีน้อยกว่าอ่อนแอกว่า เหตุการณ์เหล่านี้ได้สร้างความสำนึกและความตระหนักแก่ผู้กำหนดนโยบายและวางแผนประเทศแนวโน้มของการพัฒนาได้หันมาเน้นการพัฒนาคนและสังคม ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจการเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, 4) ด้วยเหตุนี้การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งคุณธรรมของสมาชิกในสังคมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการที่จะช่วยมิให้สังคมเลื่อนไหลไปกับความรุดหน้าของวิทยาการ การหลงลืมใส่ใจกับคุณธรรมคุณงามความดีประจำใจของบุคคล อันจะช่วยกำกับและเป็นหลักชี้ยนำพาการใช้วิทยาการองค์ความรู้ต่างๆ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคม (สำนักงานเลขาธิการ

สภาการศึกษา, 2551ก, 3) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดังกล่าวทำให้วิถีชีวิตและการอบรมเลี้ยงดูเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด (ราชดา สมทรัพย์, 2551, 5)

วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม พ่อแม่ทอดทิ้งลูกให้ว่าเหว่ เล่นของเล่นดูโทรทัศน์ตามลำพัง สภาพเช่นนี้ทำให้เด็กขาดที่ปรึกษาขาดแบบอย่าง ขาดคนที่เข้าใจและร่วมกันแก้ปัญหา เมื่อครอบครัวบกพร่องย่อมเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาต้องช่วยกันเติมเต็ม สถานศึกษาจึงต้องจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จะให้โอกาสได้ซึมซับความมีระเบียบ ความสะอาด ความแจ่มใส ร่าเริง และสุนทรียภาพ นักเรียนที่โชคดีจะมีเพื่อนที่ช่วยสร้างเสริมความอบอุ่นใจ ความสุขสำราญและความคิดสร้างสรรค์ จะได้พบครูที่เป็นกัลยาณมิตร มีเมตตาพร้อมที่จะชี้แนะ และช่วยเหลือให้ละเว้นจากทางเสื่อม และรู้แนวทางที่จะพัฒนาตนเอง บ้าน วัด และโรงเรียน จึงมีหน้าที่ร่วมกันพัฒนาคนทั้งทางด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, 9-10) และการเสริมสร้างคุณธรรม ให้แก่เด็กและเยาวชน นอกจากควรทำขึ้นผ่านกระบวนการสังคมและการอบรมเลี้ยงดูคนในครอบครัวแล้ว ยังควรจัดให้มีขึ้นที่โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อเด็กและเยาวชนให้มีบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550, 19) จึงมีความสำคัญยิ่งที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยสร้างความร่วมมือกันของ บ้าน วัด และ โรงเรียน จึงมีหน้าที่สำคัญยิ่งที่จะร่วมกันพัฒนาคนทั้งทางด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวสถานศึกษาจึงมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามศักยภาพของนักเรียน โดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) (P - Plan) หมายถึง การวางแผน (D - Do) การปฏิบัติตามแผน (C - Check) การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (A - Act) (กิตติวัฒน์ สิริเกษม, 2552) การแก้ไขปัญหาโดยการจัดสรรเวลาและส่งเสริมให้จัดกิจกรรมต่างๆ อย่างหลากหลาย ตลอดจนกระตุ้นให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือสร้างสรรค์กิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ ซึ่งสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงรวมทั้งประสานความร่วมมือกับชุมชนและสังคมในการทำกิจกรรมนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1 เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนตามความมุ่งหมายในการจัดการศึกษา

ที่กำหนดไว้ในตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ทั้งความดี ความเก่ง และมีความสุขอยู่ร่วมกันในสังคมในยุคโลกาภิวัตน์อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 แตกต่างกันตามสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 จำนวน 145 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 145 คน ครู 2,393 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,538 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1, ข้อมูล ณ วันที่ 19 พฤศจิกายน 2554)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ขนาดของตัวอย่างตามตารางของเกรสซีและมอแกน (Krejcie, R.V., and Morgan, D.W.) (สมบุรณ์ สุริยวงศ์, 2553, 100) โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stages Sampling) ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 346 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 57 คน ครูผู้สอน 289 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรอิสระ (independent variables)

1. สถานภาพ

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 ครู

2. ขนาดของสถานศึกษา

2.1 ขนาดเล็ก

2.2 ขนาดกลาง

2.3 ขนาดใหญ่

3. ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1 ประกอบด้วย 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 ก, 9)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง มวลประสบการณ์ ทั้งปวงที่จัดให้ผู้เรียนได้รับ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงปรารถนา ทั้งพฤติกรรม ความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ เจตคติและค่านิยมต่างๆ ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการที่ สพฐ. 293/2551 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เรื่องให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. คุณคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ หมายถึง 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

3. การปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง สถานศึกษาส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ได้แก่ จัดกิจกรรมส่งเสริมในด้านการรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ นักเรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทย จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ รู้จักการรักษาปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ ศิลปกรรมทางศาสนาและสาธารณะสมบัติไม่ให้ถูกทำลาย สามารถปกป้องสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ไม่ให้ถูกทำลาย หรือถูกเหยียดหยาม โดยการกล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยความจงรักภักดี และยอมรับในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. การปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง สถานศึกษาส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ด้านความซื่อสัตย์ ได้แก่ จัดกิจกรรมยกย่องคนดีเมื่อนักเรียนเก็บของได้แล้วนำมาคืนเจ้าของ ส่งเสริมให้นักเรียน

บันทึกความดีด้านความซื่อสัตย์ที่ได้ปฏิบัติแล้วในแต่ละครั้ง นักเรียนไม่พูดปดมดเท็จ พูดแต่ความจริง ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบงานที่ตนได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง ประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดีที่ชอบ โดยการหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต เมื่อเจอสสิ่งของให้นำมาแจ้งหาเจ้าของ ปฏิบัติตนให้อยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตทั้งกาย วาจา และจิตใจ

5. การปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย หมายถึง สถานศึกษา สถานศึกษาส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ด้านความมีวินัย ได้แก่ ส่งเสริมความมีวินัยของนักเรียนในกิจกรรมหน้าเสาธง จัดกิจกรรมนิเทศนักเรียน อบรมวินัยนักเรียน และกิจกรรมผู้นำนักเรียน เพื่อพัฒนาความมีวินัย นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน มีสัมมาคาราวะต่อบุคคลทั่วไป ตรงต่อเวลาและมีมารยาทในสังคมรู้จักการรอคอย และสามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างเคร่งครัด

6. การปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษา สถานศึกษาส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ด้านการใฝ่เรียนรู้ ได้แก่ ส่งเสริมให้เด็กมีความใฝ่รู้เรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ สามารถใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ทำกิจกรรมการงานช่วยเหลือครูและผู้ปกครอง มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบงานตามหน้าที่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยความเพียรพยายามในการทำงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมาย โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและฝึกตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

7. การปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการอยู่อย่างพอเพียง หมายถึง สถานศึกษาส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ด้านการอยู่อย่างพอเพียง ได้แก่ จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปลูกผักสวนครัวเพื่อนำไปประกอบอาหารกลางวัน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้สิ่งของตามความจำเป็น จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้สิ่งของที่เป็นประโยชน์ คุ่มค่า เลือกรับซื้ออาหารเครื่องใช้ตามความจำเป็นรู้จักบำรุงซ่อมแซมเครื่องใช้ให้คงสภาพดี ใช้ทรัพยากรหรือวัสดุของตนเองอย่างคุ้มค่าที่สุด และจัดกิจกรรมให้นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่นรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้กับคนอื่น และมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยมีการจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายเงินทุกครั้งเมื่อมีการใช้จ่ายเงิน

8. การปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง สถานศึกษาส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ได้แก่ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มและงานที่ตนเองได้รับผิดชอบจนประสบความสำเร็จ จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีความสามารถในการทำงานและแก้ปัญหาต่างๆ สามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

ตามกำหนดเวลาที่วางไว้ ทำงานโดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ด้วยความรวดเร็วถูกต้องและสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ได้ โดยมีการส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง ไม่ยอมย่อท้อต่อกิจการงานใดๆ และปรับปรุงงานในหน้าที่ให้สมบูรณ์ขึ้น

9. การปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักความเป็นไทย หมายถึง สถานศึกษาสถานศึกษาส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ด้านรักความเป็นไทย ได้แก่ จัดกิจกรรมให้นักเรียนสวมใส่ชุดไทยสัปดาห์ละ 1 วัน โดยมีกิจกรรมในวันดังกล่าวอย่างเช่น ฐานการละเล่นอย่างไทย ฐานขนมไทย ฐานมารยาทไทย ฐานของเล่นไทย และฐานรำไทย โรงเรียนจัดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมไทย ประพฤติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีมารยาทงามอย่างไทย และการแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเพื่อสืบสานประเพณีวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่กับนักเรียน โดยการให้เกียรติบัตรสำหรับนักเรียนแสดงความเคารพแบบไทย เช่น การกราบการไหว้อย่าสม่ำเสมอ และการส่งเสริมไม่ให้เกิดกลุ่มหลงวัฒนธรรมต่างชาติ ภูมิใจในความเป็นไทย ใช้ของไทยกินของไทย ส่งเสริมสินค้าไทย

10. การปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีจิตสาธารณะ หมายถึง สถานศึกษาสถานศึกษาส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ด้านการมีจิตสาธารณะ ได้แก่ จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมโดยการช่วยเหลือและการเสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยการให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวม ดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมรู้จักใช้ของส่วนรวมด้วยความระมัดระวัง มีน้ำใจเอื้อเฟื้อร่วมบริจาคทำบุญตามฐานะ ส่งเสริมให้นักเรียนเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนรักษาสาธารณะสมบัติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

11. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

12. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

13. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

14. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง ขนาดของสถานศึกษาที่รัฐกำหนดเป็น 3 ขนาดตามเกณฑ์ของ สพฐ. คือ ขนาดเล็ก เป็น โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 ลงมา ขนาดกลาง เป็น โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน และขนาดใหญ่ เป็น โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป

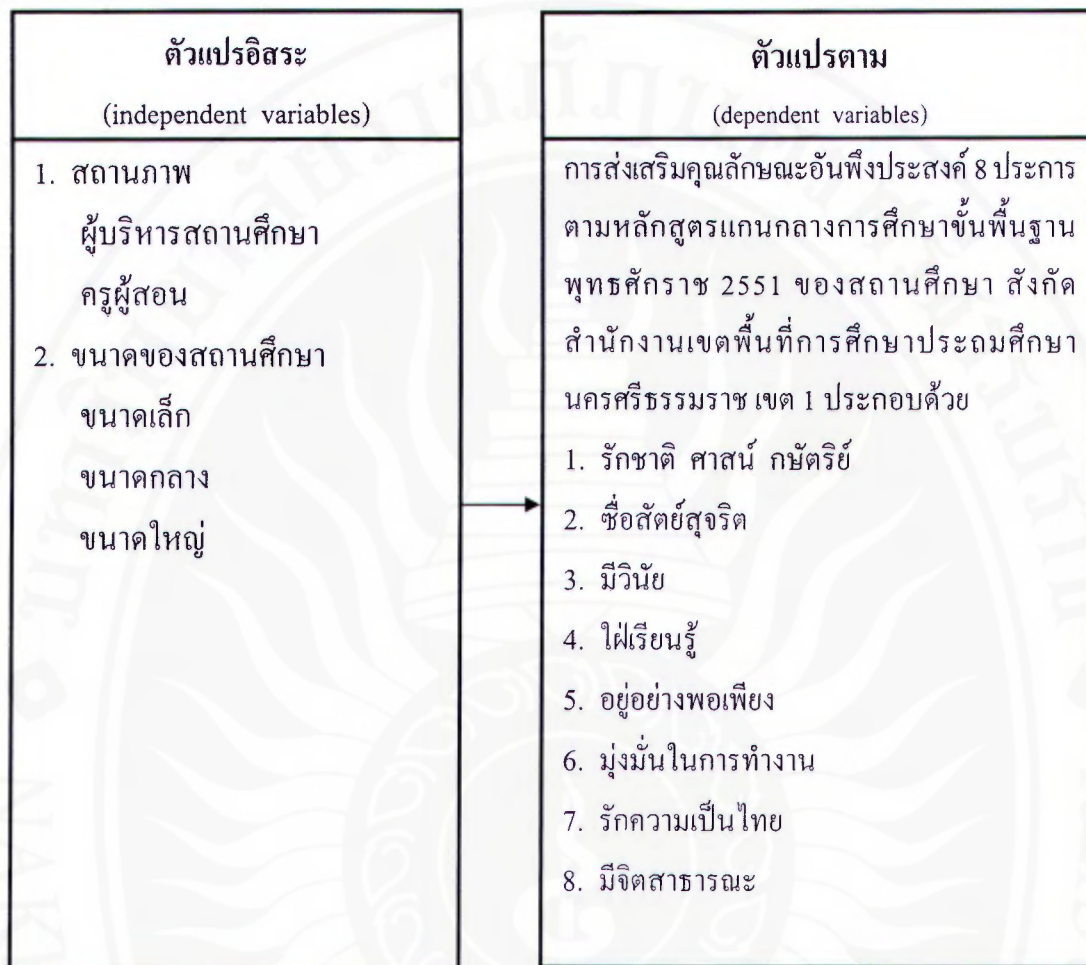

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีต่อไป
2. เป็นแนวทางสำหรับครู ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กต่อไป
3. เป็นแนวทางสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษากำหนดนโยบาย หรือแผนการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา

กรอบความคิดการวิจัย

กรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ เรื่องการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1 ประกอบด้วย 1) รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ ผู้มีบทบาทหน้าที่โดยตรงต่อการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยตรงในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารและครู และศึกษาเปรียบเทียบว่าสถานศึกษามีความแตกต่างกันมีการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบความคิดเขียนเป็นแผนผังความคิด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 ก, 9) ซึ่งในการวิจัยผู้วิจัยต้องการศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย